

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (esimene koda)

12. juuli 2019*

Riigiabi – Abikava, mida Prantsusmaa rakendas aastatel 1994–2008 – Région Île-de-France'i antud investeeeringutoetused – Otsus, millega kuulutatakse abikava siseturuga kokkusobivaks – Mõisted „olemasolev abi“ ja „uus abi“ – ELTL artikkel 107 – ELTL artikkel 108 – Määruse (EL) 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunktid i ja v – Aegumistähtaeg – Määruse 2015/1589 artikkel 17 – Põhjendamiskohustus

Kohtuasjas T-291/17,

Transdev, asukoht Issy-les-Moulineaux (Prantsusmaa),

Transdev Île de France, asukoht Issy-les-Moulineaux,

Transports rapides automobiles (TRA), asukoht Villepinte (Prantsusmaa),

esindaja: *avocat* F. Salat-Baroux,

hagejad,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: L. Armati, C. Georgieva-Kecsmar ja T. Maxian Rusche,

kostja,

mille ese on ELTL artikli 263 alusel esitatud nõue tühistada osaliselt komisjoni 2. veebruari 2017. aasta otsus (EL) 2017/1470 abikava SA.26763 2014/C (ex 2012/NN) kohta, mida Prantsusmaa rakendas Région Île-de-France'i bussiveoettevõtjate suhtes (ELT 2017, L 209, lk 24),

ÜLDKOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president I. Pelikánová, kohtunikud V. Valančius ja U. Öberg (ettekandja),

kohtusekretär: ametnik M. Marescaux,

arvestades menetluse kirjalikku osa ja 25. septembri 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

otsuse

I. Vaidluse taust

- 1 Käesolevas kohtuasjas paluvad hagejad Transdev, Transdev Île de France ja Transports rapides automobiles (TRA) tühistada osaliselt komisjoni 2. veebruari 2017. aasta otsus (EL) 2017/1470 abikava SA.26763 2014/C (ex 2012/NN) kohta, mida Prantsusmaa rakendas Région Île-de-France'i bussiveoettevõtjate suhtes (ELT 2017, L 209, lk 24; edaspidi „vaidlustatud otsus“).
- 2 Hagejad on Prantsuse õiguse alusel asutatud ettevõtjad, mille õiguslik vorm on aktsiaselts ja ühe puhul lihtsustatud aktsiaselts ning mis kuuluvad kontserni Transdev; nad tegelevad oma majandustegevusega Région Île-de-France'is (Prantsusmaa, edaspidi „piirkond“), kus nad käitavad reisijate maanteeveo võrku.
- 3 20. oktoobril 1994 võttis Île-de-France'i piirkonna nõukogu vastu otsuse CR 34-94 eraettevõtjate või kohalike omavalitsuste kontrollitavate ettevõtjate pakutavate maantee ühistransporditeenuste täiustamiseks abi andmise kohta, et nende ettevõtjate suhtes juba varem võetud abimeetmeid jätkata. Sellele järgnesid aastatel 1998 ja 2001 veel kaks otsust, nimelt otsused CR 44-98 ja CR 47-01 (edaspidi koos otsusega CR 34-94 „vaidlusalused otsused“), enne kui asjasse puutuv abikava 2008. aastal lõpetati.
- 4 Vaidlusaluste otsuste alusel andis piirkond rahalist abi oma territooriumi kohalikele omavalitsustele, kes olid sõlminud maantee ühistranspordi regulaarteenust pakkuvate eraõiguslike ettevõtjatega regulaarbussiliinide käitamise lepingu või kes käitasid neid liine otseselt ise kohaliku omavalitsuse kontrollitava ettevõtja kaudu. Kohalikud omavalitsused maksid seejärel abi edasi nendele veoettevõtjatele (edaspidi „lõplikud abisaajad“).
- 5 Abi anti investeerimistoetusena lõplikele abisaajatele nende poolt uute sõidukite ja uue sisseseade omandamise hõlbustamiseks, et parandada ühistransporditeenust ja kompenseerida piirkonna teedevõrgu eriti tihedast maanteeliiklusest tulenevaid negatiivseid väliseid tagajärgi.
- 6 Prantsuse ametiasutuste andmetel said aastatel 1994–2008 asjasse puutuvast abikavast abi 135 ettevõtjat, nende hulgas kaks kolmest hagejast. Abi kasutamist reguleerisid kohalike omavalitsuste ja lõplike abisaajate vahel sõlmitud käitamislepingute lisad. Lisadele kirjutas alla ka Île-de-France'i piirkonna nõukogu esimees ja nendes olid täpsustatud lõplike abisaajate kohustused, mida nad pidid abi saamise eest vastusooritusena täitma.
- 7 17. oktoobril 2008 esitati Euroopa Komisjonile kaebus väidetavalt õigusvastaste riigiabi kavade kohta, mis seisnesid teatud bussiveoettevõtjate suhtes rakendatud abimeetmetes, mida võttis aastatel 1994–2008 piirkond oma territooriumil ja seejärel alates 2008. aastast syndicat des transports d'Île-de-France (Île-de-France'i transpordisüsteemi haldaja, edaspidi „STIF“, Prantsusmaa).
- 8 11. märtsi 2014. aasta kirjas teatas komisjon Prantsuse Vabariigile oma otsusest algatada ELTL artikli 108 lõike 2 alusel ametlik uurimismenetlus. Selle otsuse avaldamisel *Euroopa Liidu Teatajas* (ELT 2014, C 141, lk 38) palus komisjon asjasse puutuvatel isikutel esitada selgitused uuritavate meetmete kohta.
- 9 30. aprillil 2014 esitas oma selgitused komisjonile Prantsuse Vabariik. Kõigi asjasse puutuvate isikute, sealhulgas Transdev Île de France'i selgitused edastati Prantsuse Vabariigile, kes neid ei kommenteerinud.

- 10 21. juunil 2016 esitasid seitsmest asjasse puutuvast isikust neli komisjonile ühisavalduse, milles täpsustati nende seisukohti pärast seda, kui oli vastu võetud 6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Andersen (C-303/13 P, EU:C:2015:647). 9. novembril 2016 täiendas piirkond asjasse puutuva isikuna oma selgitusi.
- 11 2. veebruaril 2017 võttis komisjon vastu vaidlustatud otsuse ja lõpetas ametliku uurimise, mis on ette nähtud ELTL artikli 108 lõikes 2.
- 12 Vaidlustatud otsuses asus komisjon muu hulgas seisukohale, et investeerimistoetused, mida piirkond asjasse puutuva abikava alusel aastatel 1994–2008 andis, on käsitletavad riigiabina ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, mis aga ei kahjustanud liikmesriikidevahelist kaubandust määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega, mistõttu oli see abi ühisturuga kokkusobiv ELTL artikli 107 lõike 3 tähenduses. Ta järeldas aga, et kuna abist ei teatatud – mille tõttu tuli see kvalifitseerida „uueks abiks“ –, oli seda rakendatud õigusvastaselt, rikkudes ELTL artikli 108 lõiget 3.
- 13 Vaidlustatud otsuse resolutsioon on järgmine:

„Artikkel 1

Abikava, mida [Prantsuse Vabariik] ajavahemikul 1994–2008 Île-de-France'i piirkonna poolt otsuste CR 34–94, CR 44–98 ja CR 47–01 alusel antud investeringutoetustena ebaseaduslikult rakendas, on siseturuga kokkusobiv.

[...]

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud Prantsuse Vabariigile.“

II. Menetlus liikmesriigi kohtutes

- 14 2004. aasta mais taotles syndicat autonome des transporteurs de voyageurs (reisijateveo ettevõtjate sõltumatu ühendus, edaspidi „SATV“) Île-de-France'i piirkonna nõukogu esimehelt, et viimane vaidlusalused otsused kehtetuks tunnistataks. Kuna see taotlus jäeti rahuldamata, esitas SATV 17. juunil 2004 tribunal administratif de Paris'le (Pariisi halduskohus, Prantsusmaa) kaebuse Île-de-France'i piirkonna nõukogu esimehe otsuse tühistamise nõudes.
- 15 10. juuli 2008. aasta kohtuotsusega nr 0417015 rahaldas tribunal administratif de Paris (Pariisi halduskohus) SATV kaebuse ja kohustas piirkonda esitama Île-de-France'i piirkonna nõukogule uue otsuse, kuna vaidlusaluste otsuste alusel rakendatud abimeetmest ei olnud komisjonile teatatud. Tribunal administratif de Paris (Pariisi halduskohus) kohustas piirkonda ka vaidlusalused otsused kehtetuks tunnistama.
- 16 Piirkond, kes selle kohtuotsuse edasi kaebas, võttis 16. oktoobril 2008 vastu otsuse CR 80-08, millega vaidlusalused otsused kehtetuks tunnistati.
- 17 12. juuli 2010. aasta kohtuotsusega nr 08PA04753 jättis cour administrative d'appel de Paris (Pariisi haldusajade apellatsioonikohus, Prantsusmaa) tribunal administratif de Paris' (Pariisi halduskohus) 10. juuli 2008. aasta kohtuotsuse nr 0417015 muutmata. Piirkond esitas selle kohtuotsuse peale kassatsioonkaebuse Conseil d'État'le (Prantsuse kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu). 23. juuli 2012. aasta otsusega nr 343440 jättis Conseil d'État (Prantsuse kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) selle kaebuse rahuldamata.

- 18 27. veebruaril 2015 esitasid Transdev Île de France ja TRA cour administrative d'appel de Paris' (Pariisi haldusajade apellatsioonikohus) 12. juuli 2010. aasta kohtuotsuse peale kolmanda isiku vaidlustamisavalduse.
- 19 Kuna cour administrative d'appel de Paris (Pariisi haldusajade apellatsioonikohus) jättis 27. novembri 2015. aasta kohtuotsusega (kohtuotsus nr 15PA00927) kolmanda isiku vaidlustamisavalduse rahuldamata, esitasid Transdev Île de France ja TRA Conseil d'État'le (Prantsuse kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) kassatsioonkaebuse, mis oli hagi esitamise ajal veel selle kohtu menetluses.
- 20 SATV poolt 27. oktoobril 2008 esitatud uue kaebuse alusel tribunal administratif de Paris' (Pariisi halduskohtus) poolt 4. juunil 2013 tehtud kohtuotsuses nr 0817138 kohustati piirkonda väljastama täitedokumendid, mis võimaldaksid vaidlusaluste otsuste alusel välja makstud abi tagasi nõuda. 27. novembril 2015 jättis cour administrative d'appel de Paris (Pariisi haldusajade apellatsioonikohus) selle kohtuotsuse peale piirkonna esitatud apellatsioonkaebuse rahuldamata (kohtuotsus nr 13PA03172). Piirkond esitas Conseil d'État'le (Prantsuse kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) kassatsioonkaebuse, mis oli hagi esitamise ajal veel selle kohtu menetluses.

III. Menetlus ja poolte nõuded

- 21 Hagejad esitasid käesolevas asjas Üldkohtu kantseleile hagiavalduse 16. mail 2017, nõudes ELTL artikli 263 alusel vaidlustatud otsuse osalist tühistamist.
- 22 Hagejad paluvad Üldkohtul:
- tunnistada hagi vastuvõetavaks;
 - tühistada vaidlustatud otsus esiteks osas, milles on tuvastatud, et otsustes CR 34-94, CR 44-98 ja CR 47-01 ette nähtud abikava on uus abikava, mida „rakendati ebaseaduslikult“, ja teise võimalusena osas, milles on tuvastatud, et aegumistähtaeg on möödunud vaid enne 1994. aasta maid välja makstud toetuste suhtes;
 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 23 Komisjon palub Üldkohtul:
- esimese võimalusena tunnistada hagi vastuvõetamatuks;
 - teise võimalusena jätta hagi rahuldamata;
 - mõista kohtukulud välja hagejatelt.

IV. Õiguslik käsitus

A. Vastuvõetavuse analüüs

- 24 Komisjon, kes ei esitanud vastuvõetamatuse vastuväidet eraldi dokumendiga Üldkohtu kodukorra artikli 130 lõike 1 alusel, nõuab hagi vastuvõetamatuks tunnistamist seetõttu, et hagejatel puudub hagi esitamise õigus ja põhjendatud huvi.
- 25 Hagejad on seisukohal, et hagi on vastuvõetav, sest tal on vaidlustatud otsuse peale hagi esitamise õigus ja sellega seotud põhjendatud huvi.

- 26 Selle kohta olgu meenutatud, et Euroopa Liidu Kohtul on õigus iga kohtuasja asjaolusid arvestades hinnata, kas hagi võib korrakohase õigusemõistmise kaalutlustel sisulistel põhjustel rahuldamata jätta, ilma et eelnevalt lahendataks hagi vastuvõetavuse küsimus (26. veebruari 2002. aasta kohtuotsus nõukogu *vs.* Boehringer, C-23/00 P, EU:C:2002:118, punktid 51 ja 52, ning 14. septembri 2015. aasta kohtuotsus Brouillard *vs.* Euroopa Kohus, T-420/13, ei avaldata, EU:T:2015:633, punkt 18).
- 27 Käesoleva asja asjaoludel leiab Üldkohus, et menetlusökoonoomia kaalutlustel tuleb kõigepealt analüüsida hagi põhjendatust, võtmata eelnevalt seisukohta selle vastuvõetavuse küsimuses.

B. Sisuliste küsimuste analüüs

- 28 Hagejad põhjendavad oma hagi sisuliselt kahe väitega. Esimese väite kohaselt on rikutud esiteks ELTL artikli 108 lõiget 1, koosmõjus nõukogu 13. juuli 2015. aasta määruse (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT 2015, L 249, lk 9), artikli 1 punkti b alapunktidega i ja v, kuna komisjon järeldas vaidlustatud otsuses vääralt, et asjasse puutuva abikava alusel aastatel 1994–2008 antud abi on uus abi, mis seetõttu, et sellest ei olnud teatatud, on ebaseaduslikult rakendatud, ja teiseks põhjendamiskohustust nimetatud määruse artikli 1 punkti b alapunkti v kohaldamisel, sest komisjon ei esitanud piisavalt üksikasjalikult põhjuseid, miks oli see abi tema hinnangul riigiabi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses juba selle andmise otsustamisest. Teine väide, millele tuginetakse teise võimalusena, puudutab sama määruse artikli 17 lõike 2 rikkumist, kuna komisjon järeldas vaidlustatud otsuses väidetavalt vääralt, et aegumistähtaeg oli möödunud ainult abikava alusel enne 1994. aasta maikuud välja makstud abi suhtes.

1. Esimene väide, mille kohaselt on rikutud ELTL artikli 108 lõiget 1, koosmõjus määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunktidega i ja v, ning põhjendamiskohustust

a) Esimese väite vastuvõetavus

- 29 Komisjon on seisukohal, et esimene väide on vastuvõetamatu, kuna hagejate poolt selle väite raames esitatud argumente ei ole Transdev Île de France'i ja TRA kassatsioonkaebuses, mille nad esitasid Conseil d'État'le (Prantsuse kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu), samuti ei ole neid tõstatatud riigisiseste kohtute muudes menetlustes.
- 30 Hagejad komisjoni argumentidega ei nõustu.
- 31 Selle kohta tuleb meenutada, et erinevalt komisjoni menetlusedokumentides ja kohtuistungil väidetust ei tule Üldkohtul hinnata, kas tema menetluses esitatud väited või argumendid on esitatud ka riigisisesele kohtule esitatud kassatsioonkaebuses või kas neid arutatakse riigisiseses kohtuvaidluses. Nimelt piisab, kui liidu kohtule esitatud tühistamishagi tulemus võib selle esitanud isikule anda mingit kasu, ja kui juba akti tühistamine üksi tekitab talle õiguslikke tagajärgi (vt 17. septembri 2015. aasta kohtuotsus Mory jt *vs.* komisjon, C-33/14 P, EU:C:2015:609, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 32 Samuti nähtub ELTL artikli 108 lõikest 3, et kui abi on antud õigusvastaselt, on liikmesriigi kohus kohustatud tegema sellest kõik õiguslikud järeldused vastavalt liikmesriigi õigusele (vt selle kohta 21. juuli 2005. aasta kohtuotsus Xunta de Galicia, C-71/04, EU:C:2005:493, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 33 Eeltoodust tuleneb, et isegi kui küsimust, kas asjasse puutuv abikava oli uus või olemasolev, liikmesriigi kohtute menetlustes ei ole tõstatatud, võib vaidlustatud otsuse osaline tühistamine käesoleva väite alusel tekitada hagejatele õiguslikke tagajärgi ja nad võivad sellest kasu saada, kuivõrd selle tühistamise tagajärjel langeks ära liikmesriigi kohtute kohustus, mis neil on tulenevalt ELTL artikli 108 lõikest 3.

34 Seega on esimene väide vastuvõetav.

b) Esimese väite põhjendatus

35 Hagejad on sisuliselt seisukohal, et komisjon kvalifitseeris vaidlustatud otsuses väärt aastatel 1994–2008 piirkonna antud investeerimistoetuse uueks abikavaks, ning et ta ei ole selles küsimuses oma hinnangut piisavalt põhjendanud.

36 Selle argumenti toetuseks esitavad hagejad kolm peamist etteheidet. Esiteks väidavad nad, et vastavalt määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunktile i tuleb asjasse puutuv abikava määratleda olemasoleva abikavana, sest enne veel, kui 1. jaanuaril 1958 jõustus Prantsusmaal Euroopa Majandusühenduse asutamisleping (nüüd EL toimimise leping), oli kohalike omavalitsuste õigus maksta maantee ühistransporditeenuste ettevõtjatele toetusi kehtestatud 14. novembri 1949. aasta dekreeedi nr 49-1473 raudtee- ja maanteetranspordi koordineerimise ja ühtlustamise kohta (décret n° 49-1473, relatif à la coordination et à l'harmonisation des transports ferroviaires et routiers; *JORF*, 15.11.1949, lk 11104; edaspidi „1949. aasta dekreet“) artiklis 19. Teiseks on nad seisukohal, et kuna liidu liikmesriikide ühistranspordi turud ei olnud enne 1995. aastat konkurentsile avatud – kuupäev, millest on lähtunud nende turgude avamist käsitlevas 24. juuli 2003. aasta kohtuotsuses *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415) –, ei saanud komisjon järeldada, et asjasse puutuva abikava alusel antud abi oli ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses abi juba selle kehtestamise ajal, mistõttu ei saanud see olla olemasolev abi määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti v alusel. Kolmandaks väidavad nad, et komisjoni analüüs, mille ta esitas asjasse puutuva abikava määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti v seisukohast uueks või olemasolevaks abiks kvalifitseerimisel, ei võimalda hagejatel mõista põhjuseid, miks komisjon järeldas, et piirkonna antud investeerimistoetused on juba nende esmasest kohaldamisest peale käsitatavad abikavana ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.

37 Selles küsimuses tuleb meenutada, et põhjenduste puudumisele või ebapiisavusele tugineva väitega soovitakse tõendada oluliste menetlusnormide rikkumist ja seetõttu tuleb seda niisugusena analüüsida eraldiseisvalt hinnangust, mis antakse vaidlustatud otsuse põhjenduste ebaõigsusele, mida tuleb kontrollida selle otsuse põhjendatuse analüüsimisel (vt selle kohta 2. aprilli 1998. aasta kohtuotsus komisjon vs. Sytraval ja Brink's France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, punkt 67, ja 15. detsembri 2005. aasta kohtuotsus Itaalia vs. komisjon, C-66/02, EU:C:2005:768, punkt 26).

38 Seega tuleb enne, kui asuda käesoleva väite raames esitatud nende etteheidete juurde, mis käsitlevad vaidlustatud otsuse sisulist õiguspärasust, analüüsida etteheidet, kas määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti v seisukohast hinnangu andmisel on rikutud põhjendamiskohustust.

1) Etteheide, et rikutud on põhjendamiskohustust

39 Sisuliselt heidavad hagejad komisjonile ette seda, et ta ei täpsustanud vaidlustatud otsuses piisavalt põhjuseid, miks ta leidis, et piirkonna investeerimistoetused olid käsitatavad riigiabi kavana alates nende kehtestamisest, mistõttu tuli need vastavalt määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti v teisele lausele kvalifitseerida uueks abiks.

40 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.

41 Olgu meenutatud, et ELTL artikli 296 teise lõigu kohaselt esitatakse õigusaktides nende vastuvõtmise põhjused. Samuti on Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 41 lõikes 2 sätestatud, et õigus heale haldusele hõlmab asutuste kohustust põhjendada oma otsuseid.

- 42 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt sõltub põhjendamiskohustuse ulatus asjaomase õigusakti laadist ja selle vastuvõtmise kontekstist. Põhjendustest peab selgelt ja üheselt ilmnema institutsiooni arutluskäik, mis võimaldab esiteks liidu kohtul teostada õiguspärasuse kontrolli ja teiseks huvitatud isikutel mõista võetud meetme põhjuseid, et neil oleks võimalik oma õigusi kaitsta ja kindlaks teha, kas otsus on sisuliselt põhjendatud (vt 6. märtsi 2003. aasta kohtuotsus *Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen vs. komisjon*, T-228/99 ja T-233/99, EU:T:2003:57, punkt 278 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 43 Ei ole nõutav, et põhjenduses oleks ära toodud kõik asjakohased faktilised ja õiguslikud asjaolud, kuna seda, kas akti põhjendus vastab ELTL artikli 296 teise lõigu nõuetele, ei tule hinnata mitte ainult akti sõnastust, vaid ka selle konteksti ja kõiki asjaomast valdkonda reguleerivaid õigusnorme silmas pidades (6. märtsi 2003. aasta kohtuotsus *Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen vs. komisjon*, T-228/99 ja T-233/99, EU:T:2003:57, punkt 279).
- 44 Ent kuigi komisjon ei ole kohustatud võtma seisukohta asjasse puutuvate isikute kõigi talle esitatud argumentide osas, tuleb tal välja tuua need faktilised asjaolud ja õiguslikud kaalutlused, mis on otsuse ülesehituse seisukohast olulise tähtsusega (vt selle kohta 6. märtsi 2003. aasta kohtuotsus *Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen vs. komisjon*, T-228/99 ja T-233/99, EU:T:2003:57, punkt 280).
- 45 Mis puudutab abimeetme kvalifikatsiooni, siis nõuab põhjendamiskohustus, et oleksid esitatud põhjused, miks komisjon leiab, et asjasse puutuv meede kuulub ELTL artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse (13. juuni 2000. aasta kohtuotsus *EPAC vs. komisjon*, T-204/97 et T-270/97, EU:T:2000:148, punkt 36).
- 46 Lisaks, isegi kui riigiabi andmise tingimustest nähtub, et abi võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust ning ka kahjustada või ähvardada kahjustada konkurentsi, peab komisjon oma otsuse põhjenduses vähemalt need asjaolud ära tooma (7. juuni 1988. aasta kohtuotsus *Kreeka vs. komisjon*, 57/86, EU:C:1988:284, punkt 15; 24. oktoobri 1996. aasta kohtuotsus *Saksamaa jt vs. komisjon*, C-329/93, C-62/95 ja C-63/95, EU:C:1996:394, punkt 52, ning 30. aprilli 1998. aasta kohtuotsus *Vlaamse Gewest vs. komisjon*, T-214/95, EU:T:1998:77, punkt 64).
- 47 Nimelt ei saa liikmesriikidevahelise kaubanduse kahjustamine olla pelgalt oletuslik või eeldatav, sest muidu muutuks ELTL artikli 107 lõige 1 sisutühjaks. Seega tuleb kindlaks teha põhjus, miks käsitletav meede kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi ja võib oma eeldatava mõjuga kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust (18. mai 2017. aasta kohtuotsus *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, punkt 30).
- 48 Selle kohta tuleb meenutada, et määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti v kohaselt peetakse abi olemasolevaks abiks, kui on võimalik teha kindlaks, et selle kehtestamise ajal ei olnud see veel abi, vaid on muutunud selleks hiljem siseturu arengu tõttu ja ilma et liikmesriik oleks seda muutnud. Kui teatavad meetmed muutuvad abiks pärast tegevuse liberaliseerimist liidu õigusega, ei käsitata neid pärast liberaliseerimise kuupäeva enam olemasoleva abina.
- 49 Komisjon järeldas vaidlustatud otsuse põhjendustes 226 ja 237, et kuna lõplikud abisaajad võisid kasutada toetuse esemeks olevaid vahendeid juhuvedudeks või teistel sõitjate regulaarvedude konkurentidele avatud turgudel Prantsusmaal või liidus, võis asjasse puutuva abikava raames antud abi kahjustada konkurentsi ja liikmesriikidevahelist kaubandust ning seega olla käsitletav riigiabina ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses juba alates selle esmakohaldamisest.
- 50 Selle järelduse toetuseks viitas komisjon tribunal administratif de Paris' (Pariisi halduskohus) 10. juuli 2008. aasta kohtuotsusele nr 0417015 ja cour administrative d'appel de Paris' (Pariisi haldusapellatsioonikohus) 12. juuli 2010. aasta kohtuotsusele nr 08PA04753, milles järeldati, et asjassepuutuvat abikava oli rakendatud õigusvastaselt.

- 51 Lisaks, pärast seda, kui komisjon oli märkinud, et piirkondliku abi andmist reguleerisid vaidlusalused otsused, millest esimene võeti vastu 1994. aastal ja mis olid asjasse puutuva abikava õiguslikuks aluseks, võttis ta nõuetekohaselt arvesse haldusmenetluse poolte argumente, millega sooviti tõendada, et see kava oli kehtestatud kas enne Euroopa Ühenduse asutamislepingu jõustumist Prantsusmaal, või enne 1994. aastat, mil maantee ühistranspordi regulaartenuse turg veel konkurentsile avatud ei olnud, st 1984. aastal ja kõige varem 1979. aastal.
- 52 Selle kohta nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 234–237, et küsimust, kas seda, et olemas on riigiabi kava ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, oleks saanud tuvastada juba enne 1994. aastat võimalikult antud abi kohta, analüüsis komisjon ainult selleks, et vastata piirkonna ja haldusmenetluses osalenud teatavate asjasse puutuvate isikute argumentidele.
- 53 Seetõttu ei saa vaidlustatud otsuse põhjendustest 234–237 järeldada, et komisjon ise järeldas, et asjasse puutuv abikava võidi olla kehtestatud igal ajal ajavahemikus 1979 kuni 2008. Vastupidi, komisjon leidis, et periood 1979–1994 eelnes asjasse puutuva abikava kehtestamisele. Seda arvestades ei saa talle ette heita, et ta jättis selgitamata, mis põhjusel sai selle kava alusel väljamakstud toetusi pidada selle perioodi osas riigiabiks ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- 54 Samuti ei saa komisjonile ette heita, et ta ei esitanud piisavalt üksikasjalikke põhjuseid, miks tema hinnangul tuli tagasi lükata asjasse puutuvate isikute argumendid, milles väideti, et asjasse puutuv abikava oli kehtestatud enne 1994. aastat ja seda tuli pidada olemasolevaks abikavaks seetõttu, et reisijate regulaarveo turg ei olnud sel ajal veel konkurentsile avatud.
- 55 Nimelt selgitas komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 226 ja 237, et kuigi asjasse puutuv abikava oli kehtestatud enne 1994. aastat, võis see moonutada konkurentsi ja kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust ning seetõttu vastata ELTL artikli 107 lõike 1 ette nähtud kriteeriumidele alates selle kehtestamisest, arvestades, et reisijate juhuveo turul olid olemas lõplikud abisaajad.
- 56 Sellest tuleneb, et komisjon esitas põhjenduse, mis oli küll kokkuvõtlik, kuid käesolevas asjas piisav, et hagejatel oleks võimalik mõista, miks ta jõudis järeldusele, et alates asjasse puutuva abikava kehtestamisest võis selle raames välja makstud abi konkurentsi moonutada ja kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust ning seetõttu olla käsitatav uue abina määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti v tähenduses.
- 57 Seega tuleb põhjendamiskohustuse rikkumise etteheide tagasi lükata.

2) Etteheide, et rikutud on määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti i

- 58 Hagejad on seisukohal, et asjasse puutuv abikava on olemasolev abikava, kuna see kehtestati 1949. aasta dekreediga, st enne Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu jõustumist Prantsusmaal 1. jaanuaril 1958. Nad meenutavad, et vastavalt määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunktile i käsitatakse olemasoleva abina niisugust abi, mis on liikmesriigis kehtestatud enne seal EL toimimise lepingu jõustumist.
- 59 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu. Ta meenutab, et ta järeldas vaidlustatud otsuse põhjenduses 236, et 1949. aasta dekreet ei määratle ühtegi asjasse puutuva abikava põhiparameetrit, nagu selle kestus, eelarve, abisaajad, abikõlblik vara ja abi suhteline suurus, ning et see ei kehtesta mingit õigust abile.

60 1949. aasta dekreet nägi ette:

„Artikkel 2

5. juuli 1949. aasta seaduse artikli 7 sätete kohaselt võetakse koordineerimis- ja ühtlustamismeetmeid järgmiste reisijateveoteenuste suhtes:

[...]

2. Järgmised reisijate maantee ühistranspordi teenused [...]:

Regulaarteenus, sealhulgas hooajalised või perioodilised teenused [...];

Juhuteenus, milleks on teenus, mida osutatakse küll igakordse taotluse alusel, kuid mis rahuldab avalikkuse mõne üldisema vajaduse ja mida osutatakse igal aastal teatud ajal uuesti [...]

Artikkel 19

Kohalikul omavalitsusel on õigus maanteeveoteenust toetada, sõlmides teatud ettevõtjaga lepingu, milles määratakse talle kohustused, mida ta täidab lisaks käitamiseeskirjadest tulenevatele kohustustele.

Nimetatud lepingu alusel kinnitatud tariif peab järgima kõiki eelmistes artiklites sätestatud nõudeid.“

61 Küsimuse kohta, kas abi, mida anti asjasse puutuva abikava alusel, oli kehtestatud 1949. aasta dekreedis, tuleb esiteks täpsustada, et 1949. aasta dekreedis ette nähtud toetuste andmise kord erines otsuses CR 34-94 sätestatud abi andmise korrast. Nagu märgib õigesti ka komisjon, andis otsuse CR 34-94 alusel piirkond kohalikele omavalitsustele investeerimistoetusi, mis seejärel lõplikele abisaajatele edasi anti. Sellist edasimaksamise mehhanismi 1949. aasta dekreedis ei olnud.

62 Teiseks nähtub Conseil d'État' (Prantsuse kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) 23. juuli 2012. aasta kohtuotsusest nr 343440, et otsuse CR 34-94 alusel anti toetusi ainult selleks, et Île-de-France'i ühistransporditeenuse ettevõtjatel oleks hõlpsam vahendeid soetada, ilma et abikava eesmärk või tagajärg oleks olnud see, et vastusooritusena pidid lõplikud abisaajad teatud tariifidest kinni pidama. Sama ei kehti aga 1949. aasta dekreeidi artikli 19 kohta, mis nägi küll üldiselt ette, et Prantsuse kohalikel omavalitsustel on võimalus sõlmida nende ettevõtjatega toetuslepinguid, kuid selle normi eesmärk oli kohaldatavate tariifide kontrollimine. Nii sätestas nimetatud dekreeidi artikkel 11, et „teenustele, mida osutatakse kohaliku omavalitsusega sõlmitud lepingu alusel, määratakse tariifid [...] kindlaks vastavalt ettevõtja ja toetusi maksva kohaliku omavalitsuse vahelisele lepingule“.

63 Kolmandaks ei tehtud vaidlusalustes otsustes ühtegi viidet 1949. aasta dekreedile. Need otsused mainisid kohalike omavalitsuste üldseadustikku, 30. detsembri 1982. aasta seadust nr 82-1153, sisetranspordi suuniseid (loi n° 82-1153 d'orientation des transports intérieurs; JORF 31.12.1982, lk 4004) ning mitut riigisisese õiguse alusel vastu võetud varasemat otsust ja dekreeti, mille hulgas ei olnud 1949. aasta dekreeti.

64 Neljandaks oli vaidlusalused otsused vastu võetud spetsiifilises Île-de-France transpordikorraldust puudutavas õiguslikus raamistikus, mida esimest korda täpsustati 7. jaanuari 1959. aasta määruses nr 59-151 Pariisi piirkonna reisijateveo korralduse kohta (ordonnance n° 59-151 relative à l'organisation des transports de voyageurs dans la région parisienne; JORF 10.1.1959, lk 696), ehk peaaegu kümme aastat pärast 1949. aasta dekreeidi vastuvõtmist.

65 Kõigist nendest kaalutlustest tuleneb, et asjasse puutuva abikava õiguslik alus ei olnud 1949. aasta dekreet.

66 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et hagejad ei ole esitanud Üldkohtule piisavaid tõendeid, mille alusel saaks tuvastada, et asjasse puutuv abikava tuleb kvalifitseerida olemasolevaks abikavaks määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti i tähenduses.

67 Seega tuleb määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti i rikkumist puudutav etteheide tagasi lükata.

3) Etteheide, et rikutud on määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti v

68 Hagejad väidavad sisuliselt, et komisjon on rikkunud määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti v seetõttu, et ta ei jõudnud vaidlustatud otsuses järeldusele, et piirkonna antud abi on olemasolev abi selle sätte tähenduses. Selles küsimuses leiab ta täpsemalt, et kuna liidu liikmesriikide ühistranspordi turud avati konkurentsile alles 1995. aastal – aeg, mis määratleti nende turgude avamist käsitlenud 24. juuli 2003. aasta kohtuotsuses *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415) –, ei saanud vaidlusaluste otsuste alusel antud toetused olla abikava ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses nende esmakordse andmise ajal.

69 Komisjon täheldab, et nagu tuvastas ka tribunal administratif de Paris (Pariisi halduskohus) oma 10. juuli 2008. aasta kohtuotsuses nr 0417015, tegutsesid lõplikud abisaajad nii reisijate regulaarveo kui ka reisijate juhuveo turul. Kuid viimane liberaliseeriti juba 1979. aastal. Sellest tuleneb, et asjasse puutuv abikava võis kahjustada konkurentsi liikmesriikide vahel reisijate juhuveo turul olenemata ajast, mil see kehtestati, kui see jäi ajavahemikku 1979–2008.

70 Komisjon lisab, et aeg, millest tuleb reisijate regulaarveo turu avamise osas lähtuda, on 29. jaanuari 1993. aasta seaduse nr 93-122 korruptsiooni vältimise ning majandustegevuse ja avalike menetluste läbipaistvuse kohta (loi n° 93-122 relative à la prévention de la corruption et à la transparence de la vie économique et des procédures publiques; *JORF* 30.1.1993, lk 1588; edaspidi „Sapin’ seadus“) jõustumise aeg, mis andis investoritele ja ettevõtjatele õiguse tulla Prantsuse turule ning võttis Prantsuse õigusesse üle nõukogu 14. juuni 1993. aasta direktiivi 93/38/EMÜ, millega kooskõlastatakse veevarustus-, energeetika-, transpordi- ja telekommunikatsioonisektoris tegutsevate tellijate hankemenetlused (ELT 1993, L 199, lk 84).

71 Komisjon leiab, et asjaolu, et 24. juuli 2003. aasta kohtuotsusest *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415) tuleneb, et teatud liikmesriigid avasid oma turud konkurentsile 1995. aastal, ei välista seda, et Prantsusmaa võis oma turu avada juba 1993. aastal.

72 Selle kohta tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale võib määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunktis v kasutatud mõistet „siseturu areng“ mõista kui asjaomase meetmega hõlmatud sektori majandusliku ja õigusliku konteksti muutust. Selline muutus võib eeskätt olla tingitud algselt konkurentsile suletud turu liberaliseerimisest (vt analoogia alusel 24. märtsi 2011. aasta kohtuotsus *Freistaat Sachsen ja Land Sachsen-Anhalt vs. komisjon*, T-443/08 ja T-455/08, EU:T:2011:117, punkt 188).

73 Vastavalt määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunktile v tuleb kuupäeva, mil tegevusala liidu õigusega liberaliseeriti, arvesse võtta ainult selleks, et välistada pärast nimetatud kuupäeva niisuguse meetme olemasolevaks abiks kvalifitseerimine, mis enne liberaliseerimist abi ei olnud (vt analoogia alusel 16. jaanuari 2018. aasta otsus *EDF vs. komisjon*, T-747/15, EU:T:2018:6, punkt 369).

74 Käesolevas asjas nähtub vaidlustatud otsusest, ja täpsemalt selle põhjenduse 18 alapunktist a ning põhjendustest 19, 183 ja 186, et komisjoni hinnangul kehtestati asjasse puutuv abikava 1994. aastal ja tunnistati kehtetuks 2008. aastal, mistõttu 1979. aasta algset abimeedet tuleb pidada eraldi abikavaks võrreldes sellega, mida rakendati otsuse CR 34-94 ja sellele järgnevate otsuste alusel.

- 75 Mis puudutab küsimust, kas asjasse puutuv abikava tuleb kvalifitseerida olemasolevaks abikavaks vastavalt määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunktile v või vastavalt kohtupraktikale, mille kohaselt tuleb algselt konkurentsile suletud turul kehtestatud abikava selle turu liberaliseerimisel käsitada olemasoleva abikavana (15. juuni 2000. aasta kohtuotsus Alzetta jt vs. komisjon, T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97–T-607/97, T-1/98, T-3/98–T-6/98 ja T-23/98, EU:T:2000:151, punkt 143), siis tuleb meenutada, et Sapin' seadus, millega liberaliseeriti reisijate regulaarveo turg kogu Prantsusmaal, välja arvatud Île-de-France'is, võeti vastu 1993. aastal, ehk enne otsuse CR 34-94 jõustumist, ning et selle otsuse jõustumise aasta langeb komisjoni poolt vaidlustatud otsuses tehtud analüüsi kohaselt – mida meenutati eespool punktis 74 – kokku asjasse puutuva abikava kehtestamise aastaga.
- 76 Neid asjaolusid arvestades järeldas komisjon vaidlustatud otsuses õigesti, et lõplikud abisaajad võisid alates 1994. aastast kasutada asjasse puutuva abikava raames saadud abiga rahastatud vahendeid muudel reisijate regulaarveo turgudel, mis olid konkurentsile avatud, ja et seega võis see abi kahjustada liikmesriikidevahelist konkurentsi ja kaubandust ning olla alates sellest ajast käsitatav uue abina.
- 77 Seda järeldust ei saa seada kahtluse alla hagejate argument, et Sapin' seadus võeti vastu enne regulaarveoturu formaalset liberaliseerimist liidu õigusega. Nimelt tuleb määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti v tõlgendada nii, et ainuüksi liberaliseerimiskuupäevast, mis tuleneb liidu teatud regulatsiooni jõustumisest, ei piisa selle välistamiseks, et meetme võib kvalifitseerida uueks abiks, kui turu arengu kriteeriumi põhjal saab tõendada, et meede võeti turul, mis oli enne asjakohase tegevusvaldkonna liidu õigusega liberaliseerimist juba täielikult või osaliselt konkurentsile avatud (vt analoogia alusel 16. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus EDF vs. komisjon, T-747/15, EU:T:2018:6, punkt 369).
- 78 Selle kohta tuleb toonitada, et perioodi osas 1994–2008 ei ole hagejad vaidlustanud vaidlusaluste otsuste alusel antud toetuste kvalifitseerimist riigiabiks ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses. Samuti kinnitab komisjoni järeldust, et selle ajavahemiku suhtes olid täidetud kõik ELTL artikli 107 lõikes 1 ette nähtud kriteeriumid, analüüs, mis on esitatud riigisiseste kohtute otsustes, täpsemalt tribunal administratif de Paris' (Pariisi halduskohus) 10. juuli 2008. aasta kohtuotsuses nr 0417015 ja cour administrative d'appel de Paris' (Pariisi haldusajade apellatsioonikohus) 12. juuli 2010. aasta kohtuotsuses nr 08PA04753, millele on viidatud muu hulgas vaidlustatud otsuse põhjenduses 226.
- 79 Lisaks, isegi kui komisjoni seisukoht, et asjasse puutuv abikava kehtestati alles 1994. aastal, on väär, nagu väidavad hagejad, ei muuda see viga üksi järeldust, et seda kava tuleb käsitada uue abikavana. Nimelt nagu juba märgitud eespool punktis 55, tuleneb vaidlustatud otsuse põhjendustest 226 ja 237, et isegi kui nõustuda oletusega, et asjasse puutuv abikava kehtestati 1979. aastal või hiljemalt 1994. aastal, ehk ajal, mil reisijate regulaarveo turg ei olnud veel konkurentsile avatud, võisid lõplikud abisaajad kasutada osaliselt piirkonna poolt rahastatud vahendeid juhuveoteenusteks, mis oli konkurentsile avatud.
- 80 Käesolevas asjas ei ole hagejad esitanud ühtegi tõendit selle tõendamiseks, et enne abikava kehtestamist või selle kehtestamise ajal liikmesriikidevaheline kaubandus juhuveoturgu ei hõlmanud. Nad kinnitasid vaid, nagu komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 248 täheldas, et asjasse puutuva abikava mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele juhuvedude turul oli piiratud, kuna „sõitjateveoks ette nähtud linnaliinibussid ei olnud sobivad juhuveoteenuse osutamiseks, mille puhul oli vaja vedada turvavöödega kinnitatud istuvaid sõitjaid“. [täpsustatud tõlge]
- 81 Lisaks, nagu rõhutas komisjon kohtuistungil, oli reisijate juhuveoturu asjakohasust toonitanud juba cour administrative d'appel de Paris (Pariisi haldusajade apellatsioonikohus) oma 27. novembri 2015. aasta kohtuotsuses nr 15PA00385. Nii tuvastas komisjon riigisiseste kohtute otsustele tuginedes, et alates asjasse puutuva abikava kehtestamisest tuli seda käsitada liikmesriikidevahelist kaubandust ja konkurentsi kahjustava kavana, ja seda ka juhul, kui see kehtestati 1979. aastal.

- 82 Arvestades kõiki eespool esitatud kaalutlusi, tuleb määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti v rikkumise etteheide tagasi lükata, nagu ka esimene väide tervikuna.

2. Teine väide, mis puudutab määruse 2015/1589 artikli 17 lõike 2 rikkumist

- 83 Hagejad vaidlevad sisuliselt vastu vaidlustatud otsuse põhjenduses 239 esitatud järeldusele, mille kohaselt seetõttu, et esimene hagi esitati riigisisestele kohtutele 2004. aasta mais, on aegunud ainult abid, mis anti asjasse puutuva abikava alusel enne 1994. aasta maid.
- 84 Täpsemalt märgivad hagejad, et erinevalt komisjoni seisukohast, mis on esitatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 239, ei ole 2004. aasta mais riigisisestele kohtutele esitatud ühtegi hagi, mis katkestaks määruse 2015/1589 artikli 17 lõikes 2 ette nähtud aegumistähtaaja. 4. mai 2004 on kuupäev, mil SATV palus piirkonnalt asjasse puutuv abikava kehtetuks tunnistada ja see nõue esitati tribunal administratif de Paris'le (Pariisi halduskohus, Prantsusmaa) alles 23. juulil 2004.
- 85 Hagejate hinnangul ei saa seda, et eraõiguslik juriidiline isik pöördub riigisiseste kohtute poole, pidada „komisjoni nõudmise peale toimuvaks liikmesriigipoolseks tegevuseks“, mis võib vastavalt määruse 2015/1589 artikli 17 lõikele 2 aegumistähtaaja katkestada. Järeldades vaidlustatud otsuses, et aegumistähtaaja võib katkestada esimene hagi, mille hagejate konkurent riigisisesele kohtule esitab, laiendas komisjon selle sätte kohaldamisala ja seetõttu rikkus õiguskindluse põhimõtet.
- 86 Lisaks rikkus komisjon hagejate menetlusõigusi ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet, kuna ta ei teatanud hagejatele aegumistähtaaja muutumisest, mille ta oli 11. märtsi 2014. aasta algatamisotsuses eelnevalt kindlaks määranud, ja mis viis selleni, et ainult enne 1998. aastat asjasse puutuva abikava alusel antud abi oli aegunud.
- 87 Komisjon leiab, et teine väide on vastuvõetamatu. Tema hinnangul ei ole analüüs, kas asjasse puutuva abikava alusel antud abid on riigisisese kohtuvaidluse aspektist aegunud, asjakohane mitte määruse 2015/1589 artikli 17, vaid ELTL artikli 108 lõike 3 tõlgendamisel.
- 88 Komisjon on seisukohal, et ELTL artikli 108 lõike 3 eesmärk on tagada, et riigisisestel kohtudel jäetav talle ainupädevuse abi lubatavuse ja selle tagasinõudmise õiguse küsimuses. Aegumistähtaeg määratakse liikmesriigi õigusega ja selle võib katkestada esimene hagi, mille lõpliku abisaaja konkurent esitab riigisisesele kohtule.
- 89 Olgu meenutatud, et määruse 2015/1589 artikli 17 lõige 2 määratleb korra, kuidas arvutatakse kümneaastast aegumistähtaega, mida kohaldatakse komisjoni poolt abi tagasinõudmisele, samas kui selle määruse artikli 17 lõige 3 näeb ette, et „[a]bi, mille suhtes aegumistähtaeg on möödunud, loetakse olemasolevaks abiks“. Sama määruse artikli 1 punkti b alapunkt iv täpsustab, et olemasolev abi hõlmab „abi, mida peetakse olemasolevaks abiks vastavalt [...] artiklile 17“.
- 90 Selle kohta tuleneb vaidlustatud otsuse põhjendustest 238–240, et vaidlusaluste abide aegumise küsimust analüüsis komisjon vaid selleks, et kontrollida, kas asjaolu, et osa nendest abidest on aegunud, võib kahtluse alla seada selles otsuses eespool tehtud järelduse asjasse puutuva abikava uue abina käsitatavuse kohta. Täpsemalt, vaidlustatud otsuse põhjenduses 239 kinnitatakse, et „[k]ogu abi, mida piirkond andis pärast 1994. aasta maid, tuleb käesoleva menetluse raames käsitada uute abimeetmetena“.
- 91 Sellest tuleneb, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 239 esitatud kaalutlused on selgelt seoses selles otsuses tehtud analüüsiga asjasse puutuva abikava uueks või olemasolevaks abiks määramise teemal, mistõttu erinevalt sellest, mida väidab komisjon, kohaldas ta viidatud põhjenduses määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti iv, koostoimes selle määruse artikliga 17.

- 92 Veel tuleb märkida, et määruse 2015/1589 artiklis 17 sätestatud aegumissätted puudutavad ainult „komisjoni õigust abi tagasi nõuda“. Seda sätet tuleb nimelt pidada jätkuks nimetatud määruse artikli 16 lõikele 1, milles nähakse sisuliselt ette, et komisjon võib tagastamisotsuse vastu võtta alles siis, kui ebaseadusliku abi kohta tehakse negatiivne otsus, ehk pärast seda, kui on tuvastatud vaidlusaluse abi kokkusobimatus siseturuga.
- 93 Sellest tuleneb, et määruse 2015/1589 artiklis 17 ette nähtud aegumissätted, nagu ka need, mis on kehtestatud sama määruse artikli 1 punkti b alapunktis iv, ei ole kohaldatavad juhul, kui pärast abi andmist kuulutab komisjon õigusvastase abi siseturuga kokkusobivaks, nagu käesolevas asjas.
- 94 Samuti ei saa määruse 2015/1589 artiklis 17 ette nähtud kümneaastast tähtaega tõlgendada nii, et see hõlmab liikmesriigi asutuste pädevust nõuda intressi perioodi eest, mille jooksul asjasse puutuvat abi õigusvastaselt anti.
- 95 Selle kohta tuleneb määruse 2015/1589 artikli 17 lõike 2 sõnastusest endast, et see säte reguleerib täielikult aegumistähtaega, mida kohaldatakse abi suhtes komisjoni tagastamisotsuse tegemise korral. Seetõttu ei saa konkurendi poolt riigisisesele kohtule hagi esitamist pidada „komisjonipoolseks või komisjoni nõudmise peale liikmesriigipoolseks ebaseadusliku abiga seotud tegevuseks“ määruse 2015/1589 artikli 17 lõike 2 tähenduses.
- 96 Seega isegi siis, kui riigisisised kohtud oleksid asjasse puutuva abikava suhtes otsustanud, et selle alusel antud abi aegus alates lõpliku abisaaja mõne konkurendi poolt esimese hagi esitamisest nendele kohtutele, ei oleks see otsus olnud komisjonile siduv.
- 97 Tuleb asuda seisukohale, et liikmesriigi asutuste pädevusele asjasse puutuva abi võimaliku tagasinõudmise suhtes ja perioodi eest, mille jooksul asjasse puutuvat abi õigusvastaselt maksti, intresside maksmise nõude suhtes tuleb vastupidi kohaldada ainult liikmesriigi õigusest tulenevaid aegumissätteid, millele saab tugineda riigisiseses kohtus.
- 98 Nimelt täpsustas Euroopa Kohus oma 5. oktoobri 2006. aasta kohtuotsuse Transalpine Ölleitung in Österreich (C-368/04, EU:C:2006:644) punktides 34 ja 35, et kuna määrus [2015/1589] sisaldab menetlusõigusnorme, mis on kohaldatavad kõikidele komisjoni menetletavatele riigiabi valdkonna haldusmenetlustele, kodifitseerib ja kinnitab see komisjoni praktikat riigiabi kontrollimise valdkonnas ega sisalda ühtegi sätet liikmesriikide kohtute pädevuse ja kohustuste kohta, mida jätkuvalt reguleerivad aluslepingu sätted, nagu Euroopa Kohus on neid tõlgendanud.
- 99 Käesolevas asjas tuleb meenutada esiteks, et komisjon ei saanud teostada oma pädevust nõuda lõplikelt abisaajatelt tagasi asjasse puutuva abikava alusel antud abi, kuna ta oli vaidlustatud otsuse resolutsiooni artiklis 1 järeldanud, et asjasse puutuv abikava oli siseturuga kokkusobiv.
- 100 Teiseks tuleb meenutada, et kui komisjon järeltab – nagu vaidlustatud otsuses –, et abi on õigusvastane, nõuab liidu õigus, et riigisisene kohus kohustaks abisaajat maksma intressi ajavahemiku eest, mil asjasse puutuvat abi õigusvastaselt anti (vt selle kohta 12. veebruari 2008. aasta kohtuotsus CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, punktid 51, 52 ja 55, ning 16. oktoobri 2014. aasta kohtuotsus Alpiq RomIndustries ja Alpiq RomEnergie vs. komisjon, T-129/13, ei avaldata, EU:T:2014:895, punkt 39). Kuid isegi kui puuduvad erandlikud asjaolud, ei nõua need normid, et tagasi nõutaks ka õigusvastane abi, mis on siseturuga kokkusobiv. Vastavalt eespool punktis 32 meenutatud kohtupraktikale võib sel juhul olla riigisisel kohtul ainult liikmesriigi õiguse alusel pädevus kohustada õigusvastaselt antud abi tagasi nõudma – ilma et kahjustataks asjakohase liikmesriigi õigust seda abi hiljem uuesti anda – või rahuldada abi õigusvastasuse tõttu tekitatud kahju hüvitamise hagisid (vt selle kohta 12. veebruari 2008. aasta kohtuotsus CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 55).

- 101 Seega, kui eeldada, et komisjon on määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti iv ja artiklit 17 vaidlustatud otsuse põhjenduses 239 vääralt tõlgendanud, ei saa see asjaolu hagejatele õiguslikke tagajärgi tekitada.
- 102 Arvestades kõike eeltoodut, tuleb teine väide edutuks tunnistada, sest määruse 2015/1589 artikli 17 lõige 2 ei ole käesolevas asjas kohaldatav, arvestades, et asjasse puutuv abikava oli siseturuga kokkusobiv.
- 103 Kuna kõik hagiavalduse põhjenduseks esitatud väited on tagasi lükatud, tuleb hagi rahuldamata jätta.

V. Kohtukulud

- 104 Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 105 Kuna hagejad on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele välja mõista hagejatelt, kes ühtlasi kannavad ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (esimene koda)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Jätta Transdevi, Transdev Île de France'i ja Transports rapides automobiles'i (TRA) kohtukulud nende endi kanda ning mõista neilt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud.

Pelikánová

Valančius

Öberg

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. juulil 2019 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

I. Vaidluse taust	1
II. Menetlus liikmesriigi kohtutes	3
III. Menetlus ja poolte nõuded	4
IV. Õiguslik käsitlus	4
A. Vastuvõetavuse analüüs	4
B. Sisuliste küsimuste analüüs	5
1. Esimene väide, mille kohaselt on rikutud ELTL artikli 108 lõiget 1, koosmõjus määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunktidega i ja v, ning põhjendamiskohustust	5
a) Esimese väite vastuvõetavus	5
b) Esimese väite põhjendatus	6
1) Etteheide, et rikutud on põhjendamiskohustust	6
2) Etteheide, et rikutud on määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti i	8
3) Etteheide, et rikutud on määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti v	10
2. Teine väide, mis puudutab määruse 2015/1589 artikli 17 lõike 2 rikkumist	12
V. Kohtukulud	14